

4. Забуга Н.В. Зовнішня трудова міграція: проблемні питання і шляхи їх вирішення. Науковий вісник Херсонського державного університету. 2018. Вип. 28. Ч. 2. С. 123–127. URL: <http://ejournal.kspu.edu/index.php/ej/article/view/52/50> (дата звернення: 28.04.2022).

5. Іванова Т.М. Зовнішня трудова міграція в Україні: проблеми та наслідки. Проблеми і перспективи економіки та управління. 2017. № 2(10). С. 29–33. URL: <http://ppeu.stu.cn.ua/article/view/117464/111513> (дата звернення: 29.04.2022).

6. За квітень з України виїхало понад 1,151 млн громадян. URL: <https://glavcom.ua/country/society/kilkist-ukrajinskih-bizhenciv-perevishchila-5-mln-osib-dani-oon-840629.html> (дата звернення: 1.05.2022).

УДК: 005:502.1:332.14

ЕЙСМОНТ Ю. В., студентка 5 курсу заочної форми навчання
Науковий керівник – **КОВАЛЬ Н. В.**, канд. екон. наук
Білоцерківський національний аграрний університет

СУТНІСТЬ ТА ФУНКЦІЇ ЕКОЛОГІЧНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ В СИСТЕМІ РЕГІОНАЛЬНОГО УПРАВЛІННЯ

Визначено сутність, мету та завдання екологічного менеджменту. Висвітлено принципи, функції та значення екологічного менеджменту в системі регіонального управління.

Ключові слова: екологічний менеджмент, сталий розвиток, екологічна безпека.

Нині, в умовах трансформації механізмів управління розвитком регіонів як складних соціально-еколого-економічних систем, в рамках загальної проблеми забезпечення їх стійкого розвитку, все більшу зацікавленість регіональних органів влади викликає система екологічного менеджменту, метою функціонування якої є подолання екологічних проблем та забезпечення екологічної безпеки регіону.

Поняття «екологічний менеджмент» вперше з'явилося в «Порядку денному на XXI століття» (Ріо-де-Жанейро, 1992 р.), у якому підкреслювалось, що «екологічний менеджмент варто віднести до ключової домінанти сталого розвитку й одночасно до вищих пріоритетів промислової діяльності і підприємництва» [1, с. 160].

Найбільш повним визначенням поняття «система екологічного менеджменту» вважаємо визначення, наведене у міжнародному стандарті ISO 14000. «Система екологічного менеджменту – це частина загальної системи менеджменту, яка включає організаційну структуру, планування діяльності, розподіл відповідальності, практичну роботу, а також процедури, процеси та ресурси для розробки, впровадження, оцінки досягнутих результатів реалізації та вдосконалення екологічної політики, цілей і завдань» [2, с. 117].

Екологічний менеджмент – це система управління, головним принципом якої є орієнтація на розвиток екологічного виробництва та екологічної культури, побудована на соціально-економічному й соціально-психологічному мотивуванні гармонії взаємин людини із природою [3].

Головна мета екологічного менеджменту – охорона природних ресурсів, попередження або зменшення негативного впливу на довкілля, підвищення рівня екологічної безпеки.

Основні завдання екологічного менеджменту:

- підвищення ефективності використання всіх видів ресурсів (впровадження маловідходних технологій, зменшення споживання невідновних ресурсів, зменшення енергомісткості продукції, використання відновних джерел енергії);

- екологізація виробничих процесів з метою попередження, мінімізації або усунення негативного впливу на довкілля при виробництві, споживанні або утилізації продукції, яка виробляється;

- стимулювання та підтримка реалізації природоохоронних ініціатив;

- створення привабливого «зеленого» іміджу в очах громадськості (вибір постачальників, які відповідально ставляться до довкілля; розвиток екологічної поінформованості та свідомості співробітників та споживачів) [3].

Слід наголосити, що за порівняно невеликої вартості впровадження система екологічного менеджменту суттєво покращує управління регіоном, адже сприяє зниженню ресурсомісткості виробництва, зменшенню витрат, досягненню екологічної безпеки, покращенню якості життя населення регіону, підвищенню довіри до органів влади та управління та зростанню конкурентоспроможності регіону.

Основні принципи екологічного менеджменту:

- відповідальність за екологічні наслідки управлінських рішень;
- збереження природно-ресурсного потенціалу;
- попередження екологічних ризиків;
- баланс між ресурсами і забрудненням (використання ресурсів у масштабах відтворувальної здатності екосистем; постійний моніторинг та контроль за обсягом забруднень і відходів, які не мають перевищувати асиміляційного потенціалу екосистем);
- «забруднювач платить», тобто компенсує повну вартість екологічного збитку [4, с. 12; 5, с. 13].

Основні функції екологічного менеджменту: 1) ідеологічна (розробка основних принципів та стратегічних засад розвитку); 2) правова (розробка і прийняття природоохоронних законодавчо-нормативних актів); 3) фінансова (акумулявання необхідних фінансових ресурсів для виконання цілей та завдань екологічної політики); 4) організаційно-координаційна (керування та узгодження діяльності підприємств, установ та організацій щодо реалізації природоохоронного законодавства та екологічної політики); 5) моніторингу й оцінки (відслідковування та аналіз показників тиску на навколишнє природне середовище, змін стану довкілля); 6) ревізійно-контрольна (контроль за результатами реалізації екологічної політики) [6, с. 95; 7].

До основних елементів системи екологічного менеджменту відносять:

- 1) екологічну політику;
- 2) план (програму) реалізації екологічної політики;
- 3) механізми досягнення цілей і виконання завдань екологічної політики;
- 4) моніторинг та аналіз екологічних показників діяльності суб'єктів господарювання;
- 5) корекцію та постійне удосконалення системи екологічного менеджменту [1, с. 152; 5, с. 12].

Екологічний менеджмент функціонує на територіальному рівні в рамках ієрархії: на міжнародному, національному, регіональному, локальному рівнях [8, с. 14; 1, с. 77-79].

Регіональний рівень передбачає:

- розробку регіональних екологічних програм і проєктів реалізації природоохоронних заходів;
- регулювання використання регіональних природних ресурсів;
- визначення нормативів забруднення довкілля (встановлення нормативів гранично допустимих викидів і стоків, розміщення відходів);
- проведення моніторингу й обліку об'єктів природокористування і забруднення довкілля;
- проведення державної екологічної експертизи;
- впровадження економічного механізму природокористування на регіональному рівні;
- контроль за дотриманням природоохоронного законодавства;
- інформаційну роботу з населенням щодо екологічних питань [1, с. 77-79].

Отже, впровадження екологічного менеджменту в систему регіонального управління є першим кроком на шляху реалізації екологоорієнтованої моделі розвитку економіки України.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Екологічний менеджмент: навч. посібник / За ред. В. Ф. Семенова, О. Л. Михайлюк. Київ: Центр навчальної літератури, 2004. 407 с.
2. Демяненко К. А. Сутність екологічного менеджменту та конкурентоспроможності підприємства. Економічний аналіз: зб. наук. праць. 2015. Том 19. № 3. С. 114-121.
3. Мартиненко В. О. Екологічний менеджмент як нова парадигма муніципального управління. Теорія та практика державного управління. 2009. Вип. 2(25). С. 116-120.
4. Бунякова Ю.Я. Екологічний менеджмент: Конспект лекцій. Одеса: ОДЕКУ, 2018. 126 с.
5. Хом'як О.А., Гриневич Н.С., Присяжнюк Н.М., Куновський Ю.В., Михальський О.Р. Екологічний менеджмент і аудит підприємств аграрного сектору: навч. посібник для студентів екологічного факультету за кредитно-трансферною накопичувальною системою організації освітнього процесу. Біла Церква, 2018. 88 с.
6. Перга Т.Ю. Глобальна екологічна політика та Україна: монографія. Ніжин: Видавець ПП Лисенко М.М., 2014. 288 с.
7. Гринчук Ю. С., Коваль Н. В. Structural monitoring of sustainable development in the region. Економіка та управління АПК. 2017. №2(137). С. 11-23.
8. Буканов Г. М. Формування та реалізація державної екологічної політики на регіональному рівні: автореф. дис. ... д-ра наук з держ. упр.: 25.00.02. Запоріжжя, 2021. 43 с.

УДК 331.56

ІСАЧЕНКО Н.В., студентка 1 курсу

natashaisachenkoo@gmail.com

Науковий керівник – **БОНДАР О.С.**, канд. екон. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

ВИКОРИСТАННЯ ТЕОРІЇ ЧЕРГ У БІЗНЕСІ

Метою та завданням даної праці є ознайомлення з моделями теорії черг, які дозволяють підвищити ефективність роботи організації, зменшити черги і підрахувати час очікування в черзі, а також приблизні збитки, які несе організація через наявність черг.

Ключові слова: черга, клієнти, організація.

Теорія черги — це математичне вивчення черг або черг. Черги містять клієнтів (або «предмети»), наприклад людей, предмети чи інформацію. Черги утворюються, коли ресурси для надання послуг обмежені. Наприклад, якщо в продуктовому магазині 5 кас, то черги утворюються, якщо одночасно оплатити свій товар хочуть більше 5 покупців.

Основна система черги складається з процесу приходу (як клієнти підходять до найближчого, скільки клієнтів приходить у зал), самої черги, процесу обслуговування клієнтів та виходу. Математичні моделі черг часто використовуються в програмному забезпеченні та бізнесі, щоб найкращим чином використовувати обмежені ресурси.

Наведені нижче ситуації є прикладами того, як можна застосувати теорію черги:

- очікування в черзі в банку чи магазині
- очікування, поки представник служби підтримки відповідь на дзвінок після призупинення дзвінка
- очікування на прибуття поїзда
- очікування, поки комп'ютер виконає завдання або відповідь
- очікування автоматичної мийки, щоб очистити автомобільну лінію.

Проблема черг є однією з найгостріших для багатьох організацій. Щодня люди стоять у черзі біля каси в продуктовому магазині чи в театральній касі, чекаючи прийому лікаря, у приймальних комісіях вищих навчальних закладів чи в бюро зайнятості. Модель теорії черги дозволяє, підвищуючи ефективність організації, зменшувати черги та розраховувати час очікування в черзі та приблизні збитки, які несе організація через наявність черг.